

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

דבר מלכות

תצוה - א

שיחות קודש
מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מלך המשיח מנחם מענדל שליט"א

שני אורסא הן

מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים וחמש לבריאה
ה' תהא שנת סגולות המשיח
שנת הק"ד לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

משיחות (ליל ויום) ג', (ליל ויום) ועש"ק וש"ק פ' תצוה, ז', יו"ד וי"א אדר ראשון ה'תשנ"ב

ובשתי הטעמים - דרוש ביאור
והסברי:

א) בנוגע להטעם דמיתת משה בשבעה באדר - כיון ש, בשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד", „כדאי (הוא יום¹⁰) הלידה שתכפר על המיתה¹¹ [כמודגש בביטול שמחת המן (וגזירתו כו') כש, נפל . . פור בירח שמת בו משה", כיון ש, לא הי' יודע שבשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד¹²], למה נקבע בתורה הרמו על זמן מיתתו של משה (ע"י שלא נתפרש שמו) ולא על זמן לידתו שמכפר על המיתה?¹²

ב) בנוגע להטעם דאמירת „מחני נא מספרך¹³” - כיון שאמירה זו (היתה לאחרי י"ז תמוז¹⁴), ונכתבה בתורה בפרשת תשא (שלאחרי פרשת תצוה), למה נרמז קיומה (בסמיכות לשבעה באדר, ו) בפרשת תצוה¹⁵ (ובפרט

א. פרשת תצוה היא הפרשה היחידה בתורה; לאחרי לידת משה בשבעה באדר² (ראשון³) שלא נתפרש בה שמו של משה.

ומצינו שתי טעמים בדברי: (א) כיון שבשבעה באדר (ראשון⁴) מת משה², נרמז זמן הסתלקותו בכך שלא נזכר שמו בפרשה בתורה שקריאתה בסמיכות לזמן הסתלקותו⁵. (ב) כיון שאמר משה „ואם אין מחני נא מספרך⁶”, ו„קללת חכם אפילו על תנאי (ולא נתקיים התנאי) באה⁷”, לכן, אף שהקב"ה נענה לבקשתו (ובמילא לא נתקיים התנאי, מ"מ, נתקיים ה, „מחני” מפרשה אחת בתורה⁸).

1) „עד משנה תורה” (פי' הרא"ש), שבכמה פרשיות (עקב, ראה, שופטים, תצא ונצבים) לא נזכר שמו של משה. ויש לומר, שכיון ש, משנה תורה” הו"ע אחד והמשך אחד, „אלה הדברים אשר דבר משה גוי” שבסוף שנת הארבעים סמוך למיתתו, חזר על כל דברי התורה (בכל הפרשיות שבד' הספרים) ובאופן ש, מדבר בעד עצמו” (ולא כ, שלישי המדבר” כבספרים שלפנ"ו (פתיחת הרמב"ן עה"ת) - ה"ז נחשב (בענין זה) כמו פרשה אחת שבתחילתה ובראשיתה נזכר שמו של משה (ראה לקו"ש ח"ב ע' 675).

2) מגילה יג, ב.

3) ראה סוטה יב, ב; „אותה שנה (שנולד משה) מעוברת היתה” (ונולד באדר ראשון). וראה לקו"ש חכ"ו ע' 204 (פרטי הדעות והשקו"ט בזה).
4) ראה מכילתא בשלח טז, לה: „שנת עיבור היתה” (ומת באדר ראשון). וראה לקו"ש חט"ו ע' 342 (פרטי הדעות והשקו"ט בזה).

5) מאור עינים פרשתנו. ועוד.

6) תשא לב, לב.

7) מכות יא, סע"א ובפרש"י.

8) פי' הרא"ש ובעה"ט ריש פרשתנו. וכ"ה ברבותינו בעה"ת ובחיי תשא שם. זו"ח שה"ש בתחלתו (ס, ג). וראה חז"ג רמו, א.

9) ויש לומר, שלכן יש צורך בב' הטעמים (ובלשון הגמרא: „וצריכא”), דיש בזה מה שאין בזה.

10) כ"ה גירסת רש"י שבע"י.

11) מגילה שם ובפרש"י. וראה בארוכה לקו"ש חכ"ו בתחלתו.

12) ראה עד"ז לקו"ש חט"ו ע' 343 ואילך - בנוגע לקביעת ז' אדר ליום תענית (בגלל מיתת משה), ולא ליום שמהח (בגלל לידת משה).

13) ראה גם לקו"ש חכ"א ע' 173, ובהערות שם.

14) „בי"ז בתמוז נשתברו הלוחות, ובי"ח שרף את העגל ודן את החוטאים, ובי"ט עלה (לבקש רחמים), שנאמר (תשא לב, ל) ויהי ממחרת ויאמר משה אל העם וגוי” (פרש"י שם לג, יא) - ובהמשך לזה אמר „ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא”.

15) ראה לקמן הערה 17.

(דברי א (תקיף²¹) מזליי²² - מעלה מיוחדת בחודש אדר שלא מצינו דוגמתה בשאר חדשי השנה.

וצריך להבין:

מפשטות דברי הגמרא מוכח רק שלידת משה בחודש אדר מבטלת (ומכפרת על) הענין הבלתי-רצוי שבמיתתו בחודש זה (שבגלל זה ה"י המן "שמה שמחה גדולה"), ולכאורה אין ראי' שבגלל זה תגדל מעלתו של חודש זה יותר מכל שאר חדשי השנה?

שאלה זו מתחזקת יותר ע"פ המבואר במדרשי חז"ל פרטי הענינים שהגורל דהמן:

"כשאמר²³ המן הרשע לאבד את ישראל אמר היאך אני שולט בהן הריני מפיל גורלות. . התחיל בחודש ניסן ועלה בו זכות פסח, באייר זכות פסח קטן וכו", והולך ומונה הזכויות של כל י"א חדשי השנה, עד ש"עלה ראש חודש אדר ולא מצא בו שום זכות", "חזר ובדק במזלות, טלה זכות פסח. . שור נמצא זכות יוסף וכו", והולך ומונה זכות המזלות דכל י"א חדשי השנה, עד ש"בא לו מזל דגים שהוא משמש בחודש אדר ולא נמצא לו זכות²⁴, ושמה מיד ואמר, אדר אין לו זכות ומזלו אין לו זכות, ולא עוד אלא שבאדר מת משה רבני²⁵, והוא

להדעות¹⁶ שפרשת תצוה נאמרה לפני חטא העגל?

ג) גם צריך להבין הקשר והשייכות דב' הטעמים ול"ז, שלהיותם טעמים על אותו ענין, מסתבר לומר שיש קשר ושייכות ביניהם¹⁷, כדלקמן.

ב. ויובן בהקדים הביאור בגודל העילוי דלידת משה בשבעה באדר (יום שמחה¹⁸) שפועל על כל חודש אדר:

בנוגע לחודש אדר - איתא בגמרא: "כיון שנפל פור בחודש אדר שמח (המן) שמחה גדולה, אמר נפל לי פור בירח שמת בו משה, ולא הי' יודע שבשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד", היינו, שלידת משה בשבעה באדר פועלת ביטול והפיכת גזירת המן בחודש אדר, באופן ש"החודש גו' נהפך גו' לשמחה"¹⁹, ולכן "משנכנס אדר מרבין בשמחה"²⁰, ו"אדר

16) זח"ב קצה, א. רכד, א. רמב"ן ר"פ ויקהל. כן משמע מרמב"ן וראב"ע ר"פ תרומה.

17) בהשקפה ראשונה יש לומר, שהשייכות שביניהם היא בצירופם יחד - שהקיום ד"מחני" הוא בפרשה שקורין בסמיכות לזמן מיתת משה* (ועפ"י תתורן השאלה למה נקבע בפרשת תצוה דוקא). אבל, מסתבר יותר לומר שיש גם קשר ושייכות בתוכנם של ב' הטעמים - מיתת משה בשבעה באדר, ואמירתו "מחני נא".

18) ראה נזיר יד, א ובתורה אדר. ועד"ו בפ"י הרא"ש שם.

19) אסתר ט, כב. - ולהעיר, שמפסוק זה למדים ש"כל החודש כשר לקריאת המגילה" (ירושלמי מגילה פ"א ה"א - הובא בשו"ע או"ח סתרפ"ח וברמ"א שם).

20) תענית כט, סע"א. ובפרש"י: "ימי נסים היו לישראל פורים ופסח" - שהתחלת וסיבת הנס דפסח (יצי"מ) היא בלידת מושיען של ישראל בז' אדר (ראה בארוכה לקו"ש חט"ז ע' 344 ואילך).

* אף שבספרים שהובא הטעם ד"מחני נא" לא נזכר ע"ד הקשר למיתתו בשבעה באדר.

21) גירסת הרא"ש.

22) שם, ריש ע"ב.

23) אסתר פ"ז, יא (וראה לקמן שוה"ג להערה 168).

24) ומ"ש "וידג לרוב בקרב הארץ", וארוז"ל (ברכות כ, סע"א. וש"ג) "מה דגים שבים מים מכסין עליהם ואין עין הרע שולטת בהם וכו'" (כקושיית היפה ענף שם) - ראה לקמן הערה 75.

25) ושאני, מרחשון זכות שרה אמנו שמתה בו" - ש"חושבו לזכות שמתה מצער בשרות העקידה" (חידושי הרד"ל ופ"י יפה ענף שם).

כל בני" עד סוף כל הדורות) - גובר מזלם של ישראל³³.

ומזה מובן גם בנוגע להמזל דהחודש - שבחודש שנולד בו משה (הוא ישראל") עוזר המזל של החודש להתגברות המזל דישראל, ולכן "אדר דבריא ותקיף מזלי", היינו, שלידת משה (הוא ישראל") בשבעה באדר פועלת על כל החודש³⁴ שבו גובר (בריא ותקיף) מזלם של ישראל.

ועפ"ז יש לומר, שסיום דברי המדרש, והוא לא ידע שבשבעה באדר . . . נולד משה" הוא תשובה גם על זה ש"אדר אין לו זכות ומזלו אין לו זכות" - שאין צורך בהזכות של אדר ומזלו (כבשאר החודשים, שיש צורך בזכות של החודש והמזל שלו, "זכות פסח" וכיו"ב), בגלל שישנו ענין נעלה יותר מהזכות של החודש ומזלו - (התגברות) המזל דישראל, כיון שלידת משה (הוא ישראל") בחודש אדר פועלת העוזר דמזל החודש (אף שאין לו זכות) להתגברות המזל דישראל³⁵.

ד. ויש לומר, שהתגברות מזלם של

לא ידע שבאחד²⁶ באדר מת משה ובאחדים באדר נולד משה, ואמר כשם שהדגים בולעין כך אני בולע אותך, אמר לו הקב"ה, רשע, דגים פעמים נבלעין ופעמים בולעין, ועכשיו אותו האיש נבלע מן הבולעין".

ובזה מודגש יותר (לכאורה) שלידת משה רק מבטלת הענין הבלתי-רצוי שבמיתתו, בדוגמת ביטול האפשרות ד"אני בולע אותך" כיון ש"פעמים (כולל) ובמיוחד "עכשיו" בולעין", אבל החודש עצמו נשאר במעמד ומצב ש"אין לו זכות ומזלו אין לו זכות", ובודאי לא באופן שיש בו מעלה וזכות יתירה לגבי שאר חדשי השנה?

ג. ויש לומר הביאור הזה:

ע"פ הידוע²⁷ שביום הולדתו של אדם "המזל השולט ביום הוא עוזר לו"²⁸, היינו, שהמזל דהיום עוזר להאדם ש"מזלו (של האדם) גובר" (כלשון הכתוב²⁹, וגבר ישראל"), יש לומר, שביום הולדתו של משה - "משה הוא ישראל"³⁰ וישראל הם משה . . . נשיא הדור הוא ככל הדור כי הנשיא הוא הכל"³¹ (וכיון ש"אפתטותא דמשה בכל דרא ודרא"³², כולל משה את

33 וע"ד מ"ש (בשלח שם), והי' כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל". ולהעיר, שפסוק זה קורין בפורים, שהתחלתו בשבעה באדר, ויש לומר, שבוה מרומז שהנתינת כח להנס דפורים הו"ע "וגבר (מזלם של) ישראל" בלידת משה.

34 ועפ"ז יש לבאר הדיוק באסתר"ר, באחד באדר נולד משה" (שבדאי לא פליג על המפורש בקידושין שילפינן מקראי שמיתת ולידת משה בשבעה באדר, כנ"ל הערה 26) - שהכוונה היא להדגיש הפעולה על כל החודש, מאחד באדר, שכולל כל ימי החודש.

35 ועפ"ז יש לבאר המשך דברי המדרש, אמר (המן) כשם שהדגים בולעין כך אני בולע אותך, אמר לו הקב"ה, רשע, דגים פעמים נבלעין ופעמים בולעין, ועכשיו אותו האיש נבלע מן הבולעין" (דלכאורה, כיון ש"פעמים נבלעין ופעמים בולעין", מהו ההכרח ש"עכשיו אותו האיש נבלע מן הבולעין") - שמצד מזלו של אדר

26 (כ"ה "באחד" הגירסא באסתר"ר שלפנינו. ובפ"י יפה ענף: "בשביעי באדר מת משה ובשביעי באדר נולד כצ"ל, וילפינן זה מקראי בקדושין ל"ח ע"א". וראה לקמן הערה 34.

27 ראה ס' השיחות תשמ"ח ח"א ע' 331 ואילך. ח"ב ע' 398 ואילך, ובהנסמן שם.

28 ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ה, ובקה"ע שם.

29 בשלח יו, יא.

30 ולהעיר מ"ש (בהעלותך יא, כא), שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבך" (ראה לקו"ת בהעלותך לא, ד, לג, ב. ובכ"מ), וכידוע ש"כל נפש ונפש מבית ישראל יש בה מבחי" משרע"ה" (תניא רפמ"ב).

31 פרש"י הו"ק כא, כא.

32 תקו"ז תס"ט (קוב, רע"א. קיד, רע"א).

וראה ב"ר פנ"ו, ז. וח"ג רעג, א.

(ב) באדר דשנת העיבור יש ששים יום - שרומז על הענין דביטול בששים, היינו, נתינת-כח לביטול כל ענינים בלתי-רצויים⁴⁴ והפיכתם לטוב, ועד שראויים לאכילתם של ישראל להיות דם ובשר כבשרם, כמשל, „דברים חריפים או חמוצים רק שהם מתובלים ומתוקנים היטב עד שנעשו מעדנים להשיב הנפש“⁴⁵.

(ג) ועוד ועיקר: על ידו נעשית השלימות דכל חדשי הלבנה שמשותווים לשנת החמה - שרומז על קיום היעוד⁴⁶ „והי' אור הלבנה כאור החמה וגו' שבעתיים כאור שבעת הימים“, לעתיד לבוא, כש„עתידיים להתחדש כמותה“.

וכל זה מודגש יותר בקביעות שנה זו שר"ח אדר ראשון חל ביום שלישי וביום רביעי:

יום שלישי שהוכפל בו כי טוב⁴⁷ - כפליים לתושי", ומתקן גם הענין הבלתי-רצוי דיום שני (שנבראת בו מחלוקת⁴⁸), „אחד לגמר מלאכת השני ואחד לגמר מלאכת היום“⁴⁷,

ויום רביעי - שבו נתלו „שני המאורות הגדולים“⁴⁹, שרומז „שיהי' אור הלבנה כאור החמה כאור שבעת ימי בראשית, כמו שהיתה קודם מיעוטה שנאמר ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים“⁴².

ועוד ועיקר - צירוף ב' הימים דר"ח

(44) ומרומז ב„כפלים לתושי" - „תושי" קאי על התשת כח הסט"א כו' (תו"א יתרו טו, ב. ובכ"מ).

(45) תניא פכ"ז.

(46) ישעי' ל, כו.

(47) פרש"י בראשית א, ז (מב"ר פ"ד, ו).

(48) ב"ר שם.

(49) בראשית א, טו. פרש"י שם, יד.

ישראל בחודש אדר (בגלל לידת משה) ניכרת גם בכך שחודש אדר הוא חודש העיבור³⁶, חודש כפול (ב' חדשים, ששים יום), ועל ידו דוקא נשלם החסרון דשנת הלבנה לגבי שנת החמה³⁷, ועד לאופן של שלימות ותמימות („שנה תמימה“³⁸) יותר משנת החמה³⁹ - כי, מכל „חדשי השנה (ש)הם חדשי הלבנה“⁴⁰ השייכים לישראל ש„דומין ללבנה ומונין ללבנה“⁴¹ ו„עתידיים להתחדש כמותה“⁴² (משא"כ אה"ע שדומין ומונין לחמה⁴¹), גדלה מעלתו של חודש אדר („בריא ותקיף מזלי“) שבו גובר מזלם של ישראל.

וכמה פרטים בזה:

(א) אדר דשנת העיבור כולל שני חדשים - שהחידוש דמולד הלבנה, שרומז על החידוש דישראל, הוא באופן ד„כפלים (לתושי)“⁴³.

(מזל דגים) ישנה אפשרות לכאן ולכאן („פעמים נבלעין ופעמים בולעין“), אלא, שלידת משה (הוא ישראל) באדר פועלת שהמזל דאדר עוזר להתגברות מזלם של ישראל („עכשיו אותו האיש נבלע מן הבולעין“).

(36) ועפ"ז ימתק שלידת משה היתה באדר ראשון, בשנה מעוברת (כנ"ל הערה 3).

(37) ש„יתירה שנת החמה על שנת הלבנה קרוב מאחד עשר יום“ (רמב"ם הל' קידוה"ח פ"א ה"ב. וראה שם פ"ו ה"ד. פ"י ה"א).

(38) ערכין לא, א - במשנה. רמב"ם הל' שמיטה ויובל פ"ב ה"ה.

(39) שהרי, בשנת החמה ישנם ש"ה ימים, ובשנת העיבור (שלימה, שחשון וכסלו מלאים) ישנם שפ"ה ימים - יתרון של עשרים יום, שנוסף על מילוי החסרון די"א יום, יש בו גם „מקדמה“ לשנה הבאה (ראה מפרשי הרמב"ם הל' קידוה"ח שם).

(40) רמב"ם ריש הל' קידוה"ח.

(41) ראה סוכה כט, א. ב"ר פ"ו, ג. אה"ת

בראשית ד, סע"ב ואילך. ועוד.

(42) נוסח קידוש לבנה (סנהדרין מב, א).

(43) ל' הכתוב - איוב יא, ו. וראה שמו"ר

רפמ"ו.

שלהם הוא מבחי' „אין“ (ע"ד מ"ש⁵⁸ „והחכמה מאין תמצא“), אין שאינו מושג (ולכן יש בהם ענין המס"נ שלמעלה מהשכל).

וענין זה מודגש בלידת משה (בחודש אדר) שהיא גם הלידה דישראל („משה הוא ישראל“) - כי, לידה קשורה עם עצם המציאות שלמעלה משם (שהרי בעת הלידה אינו נקרא בשם)⁵⁹, ורומז על עצם הנשמה שלמעלה מ„חמשה שמות (ש)נקראו לה“⁶⁰ (למעלה אפילו מ„יחידה“ שגם היא „שם“ לעצם הנשמה)⁶¹, וזהו תוכן הענין דהתגברות מזלם של ישראל, עצם הנשמה, בחינת „אין“ (בחודש אדר).

ועפ"ז יש לבאר הקשר והשייכות דלידת משה לפורים (שהמין לא הי' יודע שבשבעה באדר נולד משה) - כי, „אנו רואים שכל הימים שהיו בנ"י בסכנה מפני גזירת המן . . . היו כולם בבחי' מס"נ ממש⁶² . . . כי בכל שעה ושעה היו מוכנים למסור נפשם להריגה ולא לעבור דת ח"ו“, „מסירת נפש על קדוש השם, שהרי אם רצו להמיר דתם לא הי' המן עושה להם כלום, שלא גזר אלא על היהודים, אלא שהם מסרו עצמן למות כל השנה כולה, ולא עלה להם מחשבת חוץ ח"ו“⁶³, והכח לזה הוא ע"י התגלות עצם הנשמה, שזהו תוכן הענין דלידת משה (בחודש

אדר ראשון, שלישי ורביעי, ג' וד': הצירוף דג' (שלישי) וד' (רביעי) הוא „גד“⁶⁰, שפירושו „מזל טוב“⁶¹, שבוה מודגש עוד יותר הענין ד„בריא ותקיף מזל“⁶². וענין זה קשור עם לידת משה בשבעה באדר - כמרומז בצירוף המספרים ג' וד' יחדיו שעולים שבעה⁶², היינו, שלידת משה בשבעה באדר פועלת התגברות המזל („בריא ותקיף מזל“⁶²) בכל חודש אדר, שנכלל בב' הימים דראש חודש, ג' וד', „גד“, „מזל טוב“ (בריא ותקיף).

ה. ויש לבאר תוכן הענין דהתגברות מזלם של ישראל (מצד לידת משה) בחודש אדר - בעומק יותר:

„מזל“ דישראל - קאי על שרש הנשמה למעלה, כידוע⁶³ שירידת הנשמה למטה להתלבש בגוף היא הארה מהנשמה בלבד, אבל עיקר הנשמה ומקורה נשאר למעלה, ונקראת „מזל“ („אדם (ד)אית ל'י מזל“⁶⁴ ו„הכל תלוי במזל“⁶⁵), מלשון „נוזל“, שהוא המקור להיות נוזל ממנו ההשפעה ורוח חיים.

וזה שאמרו חז"ל⁶⁶ „אין מזל לישראל“ - קאי על מזלות השרים וכוכבים אשר חלק לכל העמים⁶⁷, שישאל הם למעלה ממזלות אלו, אבל גם לישראל יש מזל, ואדרבה, המזל דישראל הוא נעלה יותר באין-ערוך משאר המזלות, כי, המזל

(50) וגם „גד“ - מזלו של חודש אדר (מזל דגים).

(51) ויצא ל, יא ובפרש"י.

(52) וי"ל שרומז על „שבעתיים כאור שבעת הימים“.

(53) לקו"ת ר"פ האוינו. ובכ"מ.

(54) שבת נג, ב. וש"נ.

(55) חז"ג קלד, רע"א. קפט, ריש ע"ב.

(56) שבת קנו, א.

(57) כלשון הכתוב - ואתחנן ד, יט.

(58) איוב כח, יב.

(59) ראה לקו"ש חכ"ו ע' 205. וש"נ.

(60) ב"ר פ"ד, ט. דבר פ"ב, לו.

(61) ראה סה"מ תרצ"ו ס"ע 56. וש"נ.

(62) ועל שם זה נקראים בכל המגילה, „יהודים“

- ע"ש ההודא והמס"נ שמצד נקודת היתדות

(ראה תו"א מג"א צו, א, צט, א. ובכ"מ).

(63) תו"א שם צו, א. קכ, ד (בהוספות).

ובכ"מ.

שנקראו „אדירים“, כמארוז⁷⁰ „אדירים אלו ישראל⁷¹, שנאמר⁷² ואדירי כל חפצי במ“, „אדיר מלשון חוזק ואומץ . . . להתחזק בעבודת בוראם⁷³, כולל ובמיוחד „החוזק והאומץ למס"ג באחד שלמעלה מהשכל⁷⁴.”

ועפ"ז יש לבאר הפירוש (ע"ד הרמז) בדברי המדרש „אדר אין לו זכות ומזלו אין לו זכות“ – שלאחרי הידיעה ש„באדר . . . נולד משה“, שמצד זה גובר מזלם של ישראל בחודש אדר, אזי מתגלה שבחינת „אין“ (ה„מזל לישראל“) הוא הזכות של אדר ומזלו⁷⁵.

ו. ויש להוסיף ולבאר השייכות דלידת משה לשבעה באדר דוקא:

שבעה באדר מורה על השלימות דחודש אדר – שבעה ימים רצופים שכוללים כל שבעת ימי השבוע, שבעת ימי בראשית, ימי הבנין (כללות העולם)⁷⁶, כפי שהם בחודש אדר, שבוה מרומז שהמעלה והשלימות דחודש אדר

אדר⁶⁴, גילוי (לידה גם מלשון גילוי) העצם דישראל.

ויש לומר, שענין זה מרומז גם בלשון חז"ל ש„אדר בריא ותקיף מזלי“ – שהמזל הוא באופן של חוזק ותוקף (ע"ד „וגבר ישראל“):

כיון שבאדר מתגבר מזלם של ישראל, בחינת „אין“, עצם הנשמה – אזי מתגלה החוזק והתוקף („בריא“ ותקיף) דעצם הנשמה („מזלי“), נקודת היהדות שבכאז"א מישראל, שיש בו החוזק והתוקף למסור נפשו על קדושת שמו ית'.

ולהוסיף, שענין זה מרומז גם בשמו של החודש – „אדר“ – שפירושו תוקף וגבורה⁶⁶, כמארוז⁶⁷ „הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהם אדר, שנאמר⁶⁸ אדיר במרום ה'“, כלומר שאדר לשון קיום וחוק ולכן נקרא אדר⁶⁹, היינו, שבחודש זה מודגש החוזק והתוקף דישראל,

ולכן נפל הגורל על חודש אדר, ו„על כן קראו לימים האלה פורים על שם הפור“ (אסתר ט, כו), „הפור הוא הגורל“ (שם ג, ז. ט, כד) – ש„גורל“ רומז על עצם הנשמה, שהתקשרותה עם הקב"ה היא באופן שלמעלה מטעם ודעת, מסירת נפש, שהיתה בגלוי בימי הפורים (ראה תו"א שם קכא, א. קכג, ג ואילך. ובכ"מ).

65 וי"ל ע"ד הרמז – ש„בריא“ הוא בר י"א: י"א – רומז על העצם דישראל שקשור עם בחי „אחד עשר“ (י"א), „אנת הוא חד ולא בחושבן“, „אחד“ שלמעלה מעשר ספירות, מצד בחינת היחידה, עצם הנשמה שלמעלה מעשר כחות. ו„בר“ י"א – פירושו (כמו „בן חורין“) שמציאותה היא המציאות דיי"א. ועוד י"ל, ש„בר“ הוא מלשון גילוי (ראה חולין מג, ב. כש"ט הוספות ס"ד ואילך. ושי"ג), היינו, שבחי"י היא בגילוי.

66 לקוטי לוי"צ על פסוקים ומז"ל ריש ע'

צט.

67 ביצה טו, סע"ב.

68 תהלים צג, ד.

69 פרש"י ביצה שם.

70 מנחות נג, סע"א.

71 וי"ל ע"ד הרמז – ש„אדיר“ אותיות י"א דר, שבחי"י י"א (יחידה) היא באופן של דירה (בגלוי ובהתיישבות). וראה לקמן הערה 86.

72 תהלים טז, ג.

73 חד"ג מהרש"א מנחות שם.

74 רשימות הצ"צ לתהלים (יהל אור) ס"ע שמא.

75 ועפ"ז יש לבאר הטעם שלא הוכיר הזכות דמזל דגים, כמ"ש „וידגו לרוב בקרב הארץ“, „מה הדגים שבים מים מכסין עליהם ואין עין הרע שולטת בהם וכו'“ – כיון שדגים קאי על העצם דישראל* שלמעלה מגדר של זכות, בחינת „אין“. 76 ראה שו"ת הרשב"א ח"א ס"ט.

(* משא"כ בשאר החדשים – „זכות יוסף“, „זכות פרץ ורח"ו, „זכות דניאל“ וכו"ב – מודגשת הזכות המיוחדת של צדיקים אלו, ולא העצם דישראל שהוא בכל ישראל בשוה.)

השכינה לרקיע הראשון וכו' חטאו מצריים נסתלקה לרקיע השביעי, וכנגדן עמדו שבעה צדיקים והורידו את השכינה מן העליונים לתחתונים. . אברהם הורידה מן השביעי לששי וכו' משה (שהוא השביעי, וכלל⁸² השביעי חביבין⁸³) הורידה מן העליונים לתחתונים (עמד משה והורידה לארץ)."

ולהוסיף, שהתחלת הקמת המשכן (בשבעת ימי המילואים שהי' משה מקים את המשכן ומפרקו⁸⁴) היתה בשבעת הימים האחרונים („הכל הולך אחר החיתום"⁸⁵) דחודש אדר (מכ"ג באדר עד לסימום של חודש אדר)⁸⁴.

ויש לומר, שבהתחלת חודש אדר מודגש יותר התוקף („אדיר") דהאל"ף (ראש והתחלת תיבת „אדר") שלמעלה מהעולם („אדיר"⁸⁶ במרום ה"י, ובהמשך החודש (ובעיקר בשבעה באדר שבו נולד משה) ועאכו"כ קרוב לסימום (בשבוע האחרון שבו התחיל משה בהקמת המשכן) מודגשת יותר (הכוונה והתכלית דההמשכה וההתגלות בעולם (א' דר, המשך וסיום תיבת „אדר") ע"י המשכן.

אבל, גם בסימום של חודש אדר שבו התחילה הקמת המשכן, „העמידו משה למשכן ושמש בו ופרקו בכל יום" (במשך שבעת ימי המילואים), ו„לא שרתה בו שכינה"⁸⁷, היינו, שעדיין לא היתה ההמשכה וההתגלות בעולם למטה, אלא

(„אדיר במרום ה"י") נמשכת וחודרת ומתגלה בגדרי העולם.

ומרומו בשמו של החודש - „אדר" - א' דר, שרומז על המשכת וגילוי האל"ף (אלופו של עולם) בעולם להיות לו ית' דירה בתחתונים⁸⁷, ובהדגשה יתירה בשבעה באדר - שרומז על עשיית הדירה (דר) לאלופו של עולם (א') בשבעת ימי הבנין.

וענין זה מודגש גם בלידת משה (בשבעה באדר) - כמארוז⁸⁸ ש„בשעה שנולד משה נתמלא הבית כולו אור", היינו, שלידת משה פעלה אור (גילוי אלקות) בכל הבית (גדרי העולם).

ומודגש עוד יותר בעבודתו ופעולתו במשך ימי חייו (שנכללים בלידתו בשבעה באדר) - שעל ידי פעולתו בהקמת המשכן נעשה עיקר ושלמות המשכת וגילוי אלקות בעולם, כדאיאת במדרש⁸⁹ „כשהגיע ר"ח ניסן וצוה הקב"ה להקים את המשכן, שלח להם ע"י משה מה אתם יראים (ש)היו ישראל אומרים הרי עשינו המשכן מתי תבוא השכינה ותשרה בתוך מעשה ידינו"), כבר באתי לגני אחותי כלה⁹⁰, א"ר ישמעאל ב"ר יוסי⁹¹ לגן אין כתיב כאן אלא לגני, לגנוני, למקום שהוא עיקרי מתחילה, וכי עיקר שכינה אינה בתחתונים היתה (בתמי"). . כיון שחטא אדם נסתלקה

(77) אוה"ת תרומה ע' א'תקכו.

(78) סוטה יב, א (וראה שם יג, רע"א).

(79) במדב"ר פ"ג, ב. וראה שהש"ר פ"ה, א.

(80) שה"ש ה, א.

(81) ובשהש"ר שם: „אמר ר' מנחם חתני דר'

לעזור בר אבונה בשם ר' שמעון בר' יוסנה" - דיש לומר, שרומז על שלמות הענין והשראת השכינה למטה ע"י „גואל (ראשון הוא גואל) אחרון" ש„מנחם שמו" (סנהדרין צח, ב).

(82) ויק"ר פכ"ט, יא.

(83) רד"ה באתי לגני תש"י.

(84) ספרי נשא ז, א. במדב"ר פ"ב, טו. ועוד.

(85) ברכות יב, א.

(86) ומרומו גם ב„אדיר", י"א (דר) - בחינת

אחד עשר, „אנת הוא חד ולא בחושבן", שלמעלה מעשר ספירות שמהם נשתלשלו עשרה מאמרות שבהם נברא העולם.

(87) פרש"י שמיני ט, כג.

ז. ועד"ז בנוגע להתגברות המזל
 דישראל בחודש אדר, „אדר בריא מזלי“
 - שקשור עם (לידת משה ב)שבועה
 באדר:

התגברות מזלם של ישראל בחודש
 אדר, „מזלי בריא“, היא, לא רק בנוגע
 לשרוש הנשמה למעלה, בחינת ה„מזל“,
 אלא גם ובעיקר בנוגע להמשכה וגילוי
 בהארת הנשמה שירדה למטה ונתלבשה
 בגוף, כמודגש גם בכך ש„מזל“ הוא
 מלשון נוזל, שהוא המקור להיות נוזל
 ממנו ההשפעה ורוח חיים למטה (כנ"ל
 ס"ה), ובמילא, התגברות המזל בחודש
 אדר פועלת להתגברות דבני" בהיותם
 למטה, נשמות בגופים, וגם בהתעסקותם
 בעניני העולם, כמודגש בענינו של
 שבעה באדר, שרומז על עשיית הדירה
 (דר) לאלופו של עולם (א') בשבעת ימי
 הבנין.

כלומר: אע"פ ש„מזל“ קאי על עצם
 הנשמה, „אין“ שאינו מושג, שהו"ע
 החוזק והתוקף (בריא ותקיף מזלי)
 דמס"נ שלמעלה מהשכל, מ"מ, אין זה
 באופן של יציאה מהעולם (מס"נ
 כפשוטה), אלא אדרבה, שהחוזק והתוקף
 דמס"נ נמשך ומתגלה בכל עניני העבודה
 בעולם לעשות לו ית' דירה בתחתונים -
 כמפורש בגמרא⁹², „מאן דאית לי דינא
 בהדי נכרי . . לימצי נפשי באדר דבריא
 מזלי“, שהפעולה להתגברות המזל
 („בריא מזלי“) היא (לא רק ביחס לעניני
 הנשמה, עניני התורה ומצוותי, אלא גם)
 בנוגע לעניני העולם, ועד למעמד ומצב
 ד„אית לי דינא בהדי נכרי“⁹⁵.

באופן ד„אדיר במרום ה“, כיון
 שההמשכה והגילוי היא עדיין למעלה
 מהעולם⁸⁸.

ועיקר ההמשכה וההתגלות בעולם
 למטה ע"י הקמת המשכן באופן של
 קביעות והשראת השכינה בו - היתה
 בר"ח ניסן (יום השמיני⁸⁹ למילואים)⁸⁴,
 והמשכו בחנוכת המשכן ע"י י"ב נשיאי
 ישראל במשך י"ב הימים מר"ח ניסן עד
 י"ב בו („נשיא אחד ליום“⁹⁰), שבוה
 מודגשת יותר המשכת וגילוי אלקות
 בגדרי העולם - י"ב צירופי שם הוי'
 (מלשון מהוה) שעל ידם נעשית התהוות
 הזמן, י"ב חדשי השנה, והתהוות המקום,
 י"ב גבולי אלכסוני⁹¹, היינו, שגם בגדרי
 העולם (י"ב) נמשכת ומתגלה דרגת
 האלקות שלמעלה מהעולם⁹², שזוה ענינו
 של חודש ניסן, מלשון „נס“⁹³, ועד ל„נסי
 נסים“⁹⁴.

88 ומודגש יותר בקביעות שנה זו, שד' אדר
 חל ביום השלישי בשבוע, ושלמותו ביום הש"ק
 שחל בי"א אדר - דיש לומר, שבוה מרומז שגם
 ההמשכה והגילוי בעולם (ז') היא עדיין למעלה
 מהעולם (י"א). וראה לקמן הערה 168 (באופן
 אחר).

89 ונקרא „יום השמיני“ - להורות על
 המשכת וגילוי דרגת האלקות שלמעלה משבעת
 ימי ההיקף (שו"ת הרשב"א שם. כלי יקר ר"פ
 שמיני).

90 נשא ז, יא וראה לקמן שוה"ג להערה
 168.

91 ראה אוה"ת בראשית ו, סע"ב ואילך.
 ועוד.

92 ויש לומר, שענין זה מודגש יותר בגמר
 חנוכת המשכן בי"ב ניסן, לאחר אדור עשר בו -
 שגם הדרגה הכי נעלית דאדור עשר („אנת הוא חד
 ולא בחושבן“) בניסן („נסי נסים“) נמשכת
 ומתגלה בגדרי העולם (ביום הי"ב, י"ב חדשים
 וי"ב גבולי אלכסון).

93 ראה פס"ז ולקט"ב בא יב, ב.

94 ראה ברכות נז, רע"א ובפרשיי ותדא"ג
 מהרש"א שם.

95 ולהעיר, שבהשגחה פרטית הגיעה ידיעה
 בערב ש"ק זה ע"ד יהודי שזכה בדינא בהדי
 נכרי. ואף שמדובר במאורע של איש פרטי,
 מ"מ, מצד החיזוי „ואהבת לרעך כמוך“ (וכמודגש
 בסידורו של רבינו הוקן: „נכון לומר קודם

אנן¹⁰³, היינו, שגם לאחרי גאולת פורים נמצאים בניי בגלות [ולא עוד אלא שלאחזי"ה חורבן בית שני ואריכות הגלות המר והקשה הזה, עם כל הגזירות ושמדות, רת"ל היל"ת, לא תקום פעמיים צרה¹⁰⁴, שהיו במשך הדורות עד לדור אחרון זה, שרבבות מישאל מסרו נפשם על קדושת השם], שנמצאים במעמד ומצב שיש צורך בחזוק ותוקף דעצם הנשמה («בריא ותקיף מזלי»)¹⁰⁵ למס"ג באחד - תנועה של עלי" למעלה מהעולם («אדיר במרום ה"», א' ד, אדר»).

ועיקר ושלמות ההמשכה והגילוי למטה בעולם - ע"י בנין ביהמ"ק השלישי («מקדש אדניי כוננו ידך¹⁰⁶») בגאולה השלישית («ביום השלישי יקימנו ונחי' לפניו¹⁰⁶»), בית נצח¹⁰⁷, וגאולה נצחית שאין אחרי" גלות¹⁰⁸ - שייד לחודש ניסן, «בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל, שנאמר¹⁰⁹ כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות¹¹⁰», ובו «הוקם המשכן» (שכולל גם ביהמ"ק השלישי¹¹¹) ושרתה השכינה (כנ"ל ס"ו).

ה. ע"פ האמור לעיל יש לבאר הקשר והשייכות דשבעה באדר לפרשת תצוה - שענינו של שבעה באדר (לידת משה, «הוא ישראל», והתגברות מזלם של

וכמודגש גם בימי הפורים - שהנס דפורים הוא שבטלה גזירת המן ולא היו צריכים למסור נפשם להריגה ח"ו כדי שלא לעבור על דת, ואדרבה: «ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם⁹⁶», «כי נפל פחד היהודים עליהם⁹⁷», ובמילא, היו יכולים להמשיך לעסוק בקיום התומ"צ מתוך רווחה - «אורה ושמחה וששון ויקר⁹⁸» (הן כפשוטו, והן כדרשת חז"ל⁹⁹), «שמחה¹⁰⁰ ומשתה ויום טוב¹⁰¹» - בכל קכ"ז מדינות המלך, ובמעמד ומצב ש,מרדכי היהודי משנה למלך אחשורוש¹⁰².

אבל אעפ"כ, נס פורים שבחודש אדר הוא באופן ש,אכתי עבדי אחשורוש

התפלה הריני מקבל עלי מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך¹⁰³», ה"ו שייד גם לכל בניי, הן בנוגע להשתתפות בשמחתו, והן בנוגע להוספה* בהצלת בניי בעניני העולם בחודש אדר ד,בריא מזליי», מתוך הרחבה ועשירות, באופן ד,ויגבה לבו בדרכי ה" («דברי הימים ב' יז, ו. וראה לקו"ש חכ"ב ע' 159 ואילך. וש"נ).

96 אסתר ט, א.

97 שם ח, יז.

98 שם טז.

99 מגילה טז, ב.

100 אסתר ט, יט.

101 ובענין זה מודגשת המעלה דפורים לגבי יום הכפורים («כפורים», כמו פורים (תקו"ז תכ"א - נו, ב) - ששניהם קשורים עם בחי' הגורל, עצם הנשמה, מ"מ, יש מעלה יתירה בפורים שבחי' הגורל נמשכת ומתגלה למטה בעניני הגוף, «שמחה ומשתה ויום טוב», משא"כ ביום הכפורים שצ"ל, «ועניתם את נפשותיכם» (אחרי טז, לא. וראה תו"א מג"א צה, סע"ד ואילך. ובכ"מ).

102 אסתר בסופו.

(* וע"פ מארז"ל (יומא פג, ב) «דייק בשמא» - שמו יוסף, לשון הוספה, ושייד לכל בניי, שנקראים ע"ש יוסף (פרש"י תהלים פ, ב. ועוד).

103 מגילה יד, א.

104 לשון הכתוב - נחום א, ט. וראה לקו"ש

חכ"ג ע' 306 הערה 55 ובשה"ג שם. וש"נ.

105 בשלח טו, יז ובפרש"י.

106 הושע ו, ב ובפרש"י.

107 ראה חז"א כח, א.

108 מכילתא בשלח טו, א. ועוד.

109 מיכה ז, טו.

110 ר"ה יא, רע"א. שמו"ר פט"ו, יא.

111 ומודגש ביותר בהנצחיות דהמשכן (ראה סוטה ט, סע"א) - מעין ודוגמת הנצחיות דביהמ"ק השלישי.

ש, אפילו¹¹⁷ אתה מערבו בכל המשקין שבעולם הוא נתון למעלה מהן¹¹⁸, וז"ל, בלי שמרים, למאור, שלמעלה מ"אור".

(וכל זה כדי) להעלות נר תמיד - כשם שהשמן מאיר כך ביהמ"ק מאיר לכל העולם שנאמר¹²⁰ והלכו גוים לאורך, לכן נקראו אבותינו זית רענן שהם מאירים לכל¹¹⁷, היינו, שתכלית הכוונה היא (לא בענין המס"נ באופן של יציאה מהעולם, אלא אדרבה) שמציאותם של משה וישראל (ואתה תצוה את בני ישראל), עצם הנשמה (שמן גו' זך גו' למאור), תומשך ותתגלה ותאיר בעולם - כמודגש בלידת משה בשבעה באדר, שהתגברות המזל (עצם הנשמה) דמשה וישראל הוא באופן שנמשך ומתגלה בשבעת ימי הבנין (כנ"ל ס"ו-ז).

ועד"ז בסיום הפרשה¹²¹: „ועשית¹²² מזבה מקטר קטורת וגו' והקטיר עליו אהרן קטורת סמים בבוקר בבוקר בהטיבו את הנרות יקטירנה ובהעלות אהרן את הנרות בין הערביים יקטירנה" - שענין הקטורת, שמורה על התקשרות והתחברות דעצם הנשמה עם הקב"ה באופן ש, בחד קטירא אתקטרינא, נמשך ומתגלה ומאיר בעולם, ע"י הנרות¹²³.

ט. עפ"ז יש לבאר גם ב' הטעמים

ישראל, „בריא ותקיף מזל", התוקף והחוזק דעצם הנשמה למס"נ באחד) מרומז בהתחלת פרשת תצוה - „ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד":

„אתה" - קאי על העצמות דמשה (עצם הנשמה, „מזל") שלמעלה משם, והוא"ו ד, „ואתה" - מורה על ההמשכה (שמרומזת בצירור דאות וא"י¹²¹) מהעצמות (מזל") דמשה להיות, תצוה את בני ישראל, באופן של צוותא והיבור (תצוה מלשון צוותא¹²³) עם בני, להיות התגברות מזלם של ישראל, „בריא ותקיף מזל", שיתגלה אצלם החוזק והתוקף דעצם הנשמה.

(ועי"ז) „ויקחו אליך¹¹⁴ שמן זית זך כתית למאור" - שרומז על ענין המס"נ, כמארז"ל¹¹⁵ ש, הוית מסר נפשו על קדושת הקב"ה, וזהו"ע, כתית למאור, כמארז"ל „נמשלו ישראל לזית". (שאינו מוציא שמנו אלא ע"י כתייתה¹¹⁶, „כך ישראל באים עכו"ם וחובטין אותם ממקום למקום כו"¹¹⁷, היינו, שע"י צער ויסורי הגלות מתגלה החוזק והתוקף¹¹⁸ דעצם הנשמה, שזהו"ע „שמן גו' זך גו' למאור": „שמן",

(112) ראה לקו"ת מסות פה, רע"ד. ובכ"מ.

(113) תו"א פרשתנו פב, א. ובכ"מ.

(114) „תיבת אליך מיותר, ודורש שענין הוית מרמוז על ישראל, ומשה הוא ישראל, וזהו אליך" (פ"י מהר"ו לשמו"ר ריש פרשתנו).

(115) כ"ה באוה"ת פרשתנו ע' א'תקעה - מרבות פ' אמור ס"פ (ל"א), ש, פירוש שם שהוית מסר נפשו כו" (אוה"ת שם ע' א'תקמו).

(116) מנחות נג, סע"ב.

(117) שמו"ר ריש פרשתנו.

(118) וראה מנחות שם: „מה זית אין עליו

נושרין אף ישראל אין להם בטילה עולמית" - תוקף נצח.

(119) ודוגמתו בוית - שאין בו הרכבה

(ירושלמי כלאים פ"א ה"ז. מדרש תהלים קכת, ג).

(120) ישע"י ס"ג.

(121) להעיר גם מ' הפירושים ברשי" על

הפסוק (פרשתנו כט, מג), „ונקדש בכבודי": (א)

„ונקדש המשכן בכבודי שתשרה שכינתי בו", (ב)

„אל תקרי בכבודי אלא במכובדים שלי, כאן רמז

לו מיתת בני אהרן כו" (ענין המס"נ, „בקרבתם

לפני ה' וימותו").

(122) ל, א ואילך.

(123) ראה בארוכה סה"ש תשנ"ב ח"ב ע' 410

(לקמן ע' 346) ואילך.

והעצמות דישראל כפי שהם חד עם עצמותו ית'.

ועפ"ז מובן שגם הטעם דאמירת „מחני נא מספרך” שייך לתוכן ענינו של שבעה באדר¹²⁸ (שקורין בסמיכות לפרשת תצוה) - יום שנולד משה, העצמות שלו, הקשורה עם העצמות דישראל, שזוהי הסיבה להמס"נ שלו עבור בני"י באמירת „מחני נא מספרך”, וכתוצאה מזה לא נזכר שמו בפרשת תצוה (שקורין בסמיכות ליום לידתו)¹²⁹, אלא אדרבה: „ואתה”, העצמות שלו שלמעלה משם.

*

י. האמור לעיל ע"ד הנקודה המשותפת דלידת משה (בשבעה באדר) ופרשת תצוה, שבשניהם מודגש העצם דישראל שיש בהם החווק והתוקף למסור נפשם על קדושת שמו ית' - מודגש ביותר בענין שהזמן גרמא, שבימים האחרונים ה"י בשכונה זו מאורע של קידוש השם ברבים ע"י אשה מישראל¹³⁰. ובהקדמה - ש„אין גו' אתנו יודע עד

שבפרשת תצוה לא נתפרש שמו של משה (מיתת משה בשבעה באדר, ואמירתו „מחני נא מספרך”) ושייכותם זל"ו:

הטעם שלא נתפרש שמו של משה בפרשת תצוה בגלל סמיכותה לשבעה באדר, הוא, לא רק בגלל שבשבעה באדר חת משה (שמרומו בסילוק שמו מהפרשה) אלא גם ובעיקר בגלל שבשבעה באדר נולד משה („כדאי הלידה שתכפר על המיתה”) - כי, לידת משה (בשבעה באדר) קאי על התגלות עצם מציאותו שלמעלה משם, שלכן אינו נקרא בשם משה (שבכל הפרשה לא נזכר שמו), אלא „ואתה”, „מהות עצמותך”¹²⁴, ועד ל„אתה” האמיתי, עצמותו ומהותו ית'¹²⁵.

וכיון שלידת משה (העצמות שלו שלמעלה משם) בשבעה באדר קשורה עם כל בני"י („משה הוא ישראל”), שגובר מולם (עצם הנשמה) של ישראל [וכמודגש בהתחלת הפרשה שה„אתה” (העצמות דמשה, ועד לעצמותו ומהותו ית') הוא באופן של המשכה („ואתה”) ועד לצוותא וחיבור („תצוה”) עם העצמות דבני"י („שמן זית זך”) - לכן, מרומות בפרשה שקורין בסמיכות לשבעה באדר המסירת-נפש של משה עבור בני"י¹²⁶ (העצמות שלהם שלמעלה מהתורה) באמרו „מחני נא מספרך”, עי"ז שלא נזכר שמו, אלא „ואתה”, העצמות שלו שלמעלה משם¹²⁷ - שענין זה מודגש בגלוי בשבעה באדר שבו נולד משה, התגלות העצמות דמשה

124) כלי יקר ריש פרשתנו.

125) ראה סד"ה זאת תורת הבית תרפ"ט.

לקי"ש חכ"א ע' 178. וש"נ.

126) ויש לומר, שענין זה מרומז ב„ואתה תצוה) את (בני ישראל)” - שהצוותא וחיבור דמשה עם ישראל היא באופן שמשם טפל „את הטפלי” לישראל.

127) ראה לקי"ש שם ע' 175 ואילך.

128) ולא כפי שנראה בפשטות שענין ד„מחני נא מספרך” כשלעצמו יכול להתקיים בפרשה אחרת (ואדרבה: מתאים יותר שיתקיים בפרשה שלאחרי אמירת „מחני נא מספרך”), אלא שמצד צירוף טעם אחר (מיתת משה בשבעה באדר) נקבע בפרשת תצוה.

129) ועפ"ז יומתק שהקיום ד„מחני נא מספרך” שאמר משה בפרשת תשא נרמז בפרשת תצוה שלפנ"ז - כיון שבת"ב, „ואתה (תצוה) (שבה נתקיימה אמירתו „מחני נא מספרך”) מודגשת גם הסיבה שכתוצאה ממנה באה לאח"ז אמירת „מחני נא מספרך” (מצד ההתקשרות העצמית דמשה וישראל).

130) מרת פ"עשא לאה בת ר' שרגא פייבל הלוי לאפיי"ן הי"ד שנהרגה על קידוש השם ביום ה' פ' תרומה, ב' אדר ראשון, וסיום „שבעה” ביום ה' פ' תצוה, ט' אדר ראשון (המו"ל).

בקידוש השם ברבים בשכונה זו, שבה נמצא בית הכנסת ובית המדרש ובית מעשים טובים, בית משולש, דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו¹³⁷, שעל זה נעשה קידוש השם ברבים ביתר שאת וביתר עז.

ויש להוסיף בגודל העילוי וההפלאה דקידוש השם - שמצינו¹³⁸ אצל הבית יוסף שמצד גודל מעלתו ומדרגתו הי' ראוי שהקב"ה יזכה אותו למסור נפשו על קדושת השם, אלא שאח"כ היתה סיבה (ענין שלא הי' מתאים לפי-ערך מעמדו ומצבו) שבגללה נעשו ולא זכה לכך, ונחשב זה לעונש, אף שלאח"ז זכה לחבר את ה"שולחן-ערוך" ולהיות מורה-הוראה לכל בני" עד סוף כל הדורות¹³⁹ - שמה מובן שהזכות דחיבור ה"שולחן-ערוך" אינה מגעת לגודל הזכות דמסירת נפש על קידוש השם!

ולהעיר מהשייכות לאמירת משה "מחני נא מספרך" - שבוה מודגש שהמס"נ של משה רבינו בשביל ישראל היא למעלה ממצאותו של משה כפי שקשור עם התורה, שלכן מותר משה רבינו על הזכות להיות כתוב בתורה (באמרו "מחני נא מספרך", "מכל התורה כולה"¹⁴⁰) בגלל המס"נ בשביל ישראל (כשם שהזכות דחיבור השו"ע אינה מגעת

מה¹³¹, אף אחד מאתנו אינו מבין (ואינו יכול להבין) כלל וכלל פשר הדברים, למה עשה ה' ככה?!... ועאכו"כ כשמדובר באשה צעירה, אמא לילדים קטנים שצריכים לאמם ויתגעגעו אחרי"ם... אלא שאין להאריך בענינים של טענות ומענות כלפי הקב"ה, ובלשון הכתוב "ברוב דברים וגו'"¹³², "על כן יהיו דבריך מעטים"¹³³.

ואעפ"כ, יש להדגיש את גודל הענין דקידוש השם ברבים שבמאורע זה, ועוד ועיקר, לזעוק להקב"ה על אריכות הגלות, "עד מתי"ם... ולבקש ולדרוש ולעשות כל מה שאפשר שתיכף ומיד תבוא הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שאז יקיים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר"¹³⁴, ומתחיל מצדיקים שקמים לתחי' מיד¹³⁵, וביניהם ובתחילתם האשה צדקנית שנהרגה על קידוש השם, שתיכף ומיד תיפגש נשמה בגוף עם משפחתה וילדי', ותמשיך לחנכם ולגדלם לתורה לחופה ולמעשים טובים, מתוך שמחה וטוב לבב.

יא. ולכל לראש - גודל הענין דקידוש השם ברבים שבמאורע זה:

ידוע המבואר בדברי חז"ל בכו"כ מקומות¹³⁶ ע"ד גודל העילוי וההפלאה והזכות והשכר דקידוש השם, ובפרט קידוש השם ברבים, ובהדגשה יתירה

(137) ראה ד"ה ואתה תצוה תשמ"א ס"ח (סה"מ מלוטט ח"ו ע' קלד), שגילוי והתעוררות כח המס"נ בישראל נעשה ע"י אתפשטות דמשה שבזמן הגלות, נשיא הדור.
(138) מגיד מישרים ריש פרשתנו. וראה בכ"ז - לקו"ש ש ע' 176 ואילך, ובהערות שם. וש"נ.
(139) ואף שישנם גם הפסקי-דינים שבהגהות הרמ"א - ה"ה בדוגמת ה"מפה" שעל גבי השולחן-ערוך, והשולחן-ערוך עצמו הוא חיבורו של הבית-יוסף.
(140) פרש"י עה"פ.

(131) תהלים עד, ט.

(132) משלי יו"ד, יט.

(133) קהלת ה, א.

(134) ישעי' כו, יט.

(135) ראה חז"א קמ, א.

(136) ולדוגמא: "אין אדם יכול לעמוד

במחיצתו" (פסחים נ, א). וראה בארוכה (במעלת מס"נ על קה"ש לגבי כל התורה) שער האמונה לאדאמ"צ בתחלתו. ספר הליקוטים ד"ה להצ"צ ערך מס"נ (ע' תתצ ואילך). וש"נ.

והשלימה בפועל ממש! ולא עוד אלא שניתוסף מאורע הכי חמור שיכול להיות בזמן הגלות - שאשה בישראל ואם לילדים קטנים צריכה למסור נפשה על קידוש השם!

לא נותר לנו אלא להתנחם בכך שמאורע זה הוא המאורע האחרון של מסירת נפש על קידוש השם, ועוד ועיקר, שבזכותה של האשה הצדקנית שמסרה נפשה על קדושת השם, ביחד עם זכותן של נשי ישראל הצדקניות שבכל הדורות, עד לנשי ישראל הצדקניות נשמות בגוף בריא שבדורנו זה, זוכים תיכף ומיד ממש להגאולה האמיתית והשלימה, „כימי צאתך מארץ מצרים“, ש„בשכר נשים צדקניות שהיו באותו הדור נגאלו ישראל ממצרים“¹⁴¹, ועד“ז בהגאולה העתידה לבוא תיכף ומיד ממש, „בשכר נשים צדקניות שיש בדור“¹⁴².

ואז יהי אמיתת ושלמות הענין דקידוש השם - שהרי כללות ענין הגלות הוא היפך קידוש השם, כמפורש בקרא¹⁴³ „שמי הגדול המחולל בגוים“, „ומהו החילול, באמור אויביהם עליהם עם ה' אלה ומארצו יצאו ולא הי' יכולת בידו להציל את עמו ואת ארצו“¹⁴⁴, וקידוש שמו ית' נעשה ע"י הגאולה, כהמשך הכתוב¹⁴⁵ „וקדשתי את שמי הגדול גוי' וידעו הגוים כי אני ה' . . בהקדשי בכם לעיניכם (ע"י) שולקחתי אתכם מן הגוים וקבצתי אתכם מכל הארצות והבאתי אתכם אל אדמתכם“, „והתגדלת“¹⁴⁶

לגודל הזכות דמסירת נפש על קידוש השם.

ונוסף על גודל העילוי וההפלאה דקידוש השם ברבים שבכללות הענין דמסירת נפש, ה"ז בהדגשה יתירה במסירת נפש של אשה צעירה אמא לילדים קטנים - כי, מלבד מסירת נפשה, ה"ה „מוסרת“ גם את ילדי' הקטנים, בכך שעזובת ומפקירה אותם לבדם (בידעה גודל הגעגועים של הילדים אלי'), ומשאירה את גידולם והינוכם לאחריה, ויתירה מזה, שמסירת ילדי' היא מס"ג גדולה יותר ביתר שאת וביתר עוז מהמס"ג שלה, ובמילא ה"ז מסירת נפש למעלה ממסירת נפש!

יב. אבל אחרי כל העילויים וההפלאות שבקידוש השם ברבים, כיון שכבר יצאו י"ח („די והותר“) מסירת נפש על קידוש השם ע"י הגזירות ושמדות שהיו במשך הגלות המר והארור, עד לדורנו זה - זועקים בני" להקב"ה: „עד מתי?!... היתכן שלאחרי אריכות הגלות המר זקוקים עדיין למסירת נפש על קידוש השם של אשה צעירה אמא לילדים קטנים?!...“

גם אם רצונו של הקב"ה ב„נחת רוח“ ממסירת נפש - הרי, נוסף לכך שכבר יצאו י"ח מס"ג במשך כל הדורות שלפנ"ז, מספיקה המסירת נפש של בני" בכך שנמצאים עוד רגע אחד בגלות!

בני" נמצאים כבר בגלות יותר מאלף ותשע מאות שנה ומשיח צדקנו עדיין לא בא!... כבר סיימו כל עניני העבודה דומן הגלות, וכבר נעשו כל הפעולות בכל האופנים האפשריים (כולל ובמיוחד ע"י השמחה בחודש אדר במשך ששים יום), ולא יודעים מה ניתן לעשות עוד, ואעפ"כ, עובר עוד שבוע, עוד יום ועוד רגע, ועדיין לא באה הגאולה האמיתית

(141) סוטה יא, ריש ע"ב.

(142) ל"ש רות רמז תרו בסופו.

(143) יחזקאל לו, כג.

(144) פרש"י שם, כ.

(145) שם, כג"כד.

(146) שם לה, כג.

שלימות הגילוי ד, "אדיר במרום ה'" בכל העולם כולו, שנעשה דירה לו ית'.

יד. ויומתק יותר - שהפרשיות שקירין בתורה בחודש אדר (ובשנה זו, בשני חדשי אדר) קשורות עם עשיית המשכן, ששלימותו בבנין ביהמ"ק השלישי, שממנו אורה יוצאה לכל העולם¹⁵⁰, ועד שהעולם כולו נעשה דירה לו ית', כמו בית המקדש:

תרומה ותצוה - שבהם מדובר אודות הציווי דמלאכת המשכן, בגדי כהונה והחינוך דימי המילואים (כולל ובמיוחד ההקדמה ד, "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"¹⁵¹, והסך-הכל ד, "ונקדש בכבודי . . לשכני בתוכם"¹⁵²).

כי תשא - "כי תשא את ראש בני ישראל"¹⁵³, שרומזו על תכלית השלימות בהעלי' דבנ", נשיאת ראש, שתהי' בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו (לאחרי גודל הירידה דהחורבן והגלות).

ויקהל פקודי - קיום הציווי דמלאכת המשכן ובגדי כהונה ועד להקמת המשכן גם במעשה בפועל, ובוה מרומות גם השלימות דביהמ"ק השלישי - "פקודי המשכן משכן העדות", "רמו למקדש שנתמשכן בשני חורבנין"¹⁵⁴, בדוגמת "משכון" שחוזר לבעליו בשלימות, כיון שביהמ"ק השלישי הוא גם משולש, שתהי' בו גם השלימות דבית ראשון ודבית שני (ודהמשכן)¹⁵⁵, ואז תהי' גם

והתקדשת¹⁴⁷ ונודעתי לעיני גוים רבים וידעו כי אני ה'.

*

יג. ההוראה מהאמור לעיל בנוגע לעבודה בפועל:

בכואנו משבעה באדר שחל בפרשת תצוה, שבשניהם מודגשת התגברות מזלם של ישראל, החוזק והתוקף דעצם הנשמה («ואתה») כפי שנמשך ומתגלה בעבודתם ופעולתם בעניני העולם (לא מס"נ ויציאה מהעולם ח"ו וח"ו, אלא נשמות בגופים לאורך ימים ושנים בריאות וטובות), יש להוסיף ביתר שאת וביתר עוז, ובתגברות החיות, בכל מעשינו ועבודתינו בלימוד התורה וקיום המצוות, כולל ובמיוחד בהפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה, כדי להביא בפועל ובגילוי את הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שאז תהי' שלימות ההתגלות דהעצם דישראל, ישראל וקוב"ה כולא חד¹⁴⁸, בכל העולם כולו, שנעשה דירה לו ית' בתחתונים.

בסגנון אחר קצת: העבודה דחודש אדר ש, "בריא ותקף מזלי" היא להביא בפועל ובגילוי את הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שנקרא "אדיר" («והי' אדירו ממנו»¹⁴⁹), שאז יתגלה בכל העולם כולו מזלם של ישראל, שנקראו "אדירים", ביחד עם

147) להעיר מהשייכות לאמירת קדיש (וטאו"ח ר"ס נו) אחר נפטר. - ויש לומר, שענין זה מודגש ביותר באמירת קדיש אחר המוסר נפשו על קידוש שמו ית', שעל ידו נתקיים, ונקדשתי בתוך בני ישראל" (אמור כב, לב), "מסור עצמך למיתה להקדיש את שמי" (פס"ז עה"פ. וראה בארוכה לקו"ש חכ"ז ע' 167 ואילך. וש"ג).

148) ראה חז"ג עג, א.

149) ירמ"ל, לב, כא. וראה סנהדרין צה, סע"ב.

150) ירושלמי ברכות פ"ד סה"ה. ועוד.

151) כה, ח.

152) כט, מג"מ.

153) ל, יב.

154) לה, כא ובפרש"י.

155) ראה חז"ג רכא, א. וראה לקו"ש חכ"א ע'

וש"ג. 262.

ניסן, ש"בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל", כיון שבהתחלת חודש אדר ראשון, ובפרט משבעה באדר, ושלימותו ביום הש"ק אחד עשר באדר, תהי' הגאולה האמיתית והשלימה ובנין ביהמ"ק השלישי והנוכח בפועל ממש.

ולהוסיף, שבשנת העיבור שישנם ב' חדשי אדר, ששים יום, ניתוסף עוד יותר בהתשוקה והגעגועים לחודש ניסן (שבו נגאלו ובו עתידין להגאל) במשך ששים יום, שעיי"ז ממחרים ומזרוים עוד יותר הגילוי דעניני חודש ניסן עוד בהתחלת חודש אדר.

ובכל זה ניתוסף עליו מיוחד בשנה זו - שבאחד עשר בניסן מסתיימת שנת הצדי"ק הקשורה עם מזמור צדי"ק (שבא לאחרי מזמור פ"ט שבו נאמר, "מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו"¹⁶⁵, עד לסיום ותותם המזמור, "ברוך ה' לעולם אמן ואמן"), שסימו ותותמו ב"ויהי נועם גו' ומעשה ידינו כוננהו"¹⁶², שקאי בשלימות השראת השכינה בביהמ"ק השלישי¹⁶⁶, עיי' גמר ושלימות מעשינו ועבודתנו בדור זה, דור השביעי¹⁶⁷, שבו נשלמת פעולתו של משה רבינו (גואל ראשון הוא גואל אחרון") בהמשכת וגילוי אלקות בעולם, לעשות לו ית' דירה בתחתונים.

וכן תהי' לנו - שבאחד עשר באדר (ששים יום לפני אחד עשר בניסן) יושלם כבר הענין דאחד עשר בניסן¹⁶⁸, "ביום

ההקלה דכל בני עיי", גואל ראשון הוא גואל אחרון"¹⁵⁶ ("ויקהל משה את כל עדת בני ישראל"¹⁵⁷), והמנין העשירי¹⁵⁸ ("פקודי") דכל בני".

ויקרא - "ויקרא אל משה וידבר ה' אליו גו"¹⁵⁹ - הקריאה (גילוי) והדיבור ההקב"ה לכאו"א מישראל באופן ש"כולם ידעו אותי"¹⁶⁰.

צו - "אין צו אלא לשון זירו מיד"¹⁶¹ - שתיכף ומיד ממש נעשים כל פרטי הענינים שבפרשת צו ע"ד החינוך דשבעת ימי המילואים (שהתחלתם בכ"ג אדר).

ושמיני - יום השמיני למילואים, שבו נתקיימה תפלת משה ואהרן, "ויהי נועם ה' אלקינו עלינו"¹⁶², יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם"¹⁶³.

ויש לומר, שבשנת העיבור מודגשת השלימות דחודש אדר לגבי שאר חדשי השנה גם בפרשיות שקורין בתורה¹⁶⁴ - שגם קריאת פרשת שמיני שבה מדובר אודות השראת השכינה ביום השמיני למילואים, ר"ח ניסן, היא בחודש אדר, היינו, שכבר בחודש אדר מודגשת השלימות דא' דר, דירה לו ית' בתחתונים.

טו. ויהי"ר - והוא העיקר - שלא יצטרכו להמתין ב' חדשים עד לחודש

(156) ראה שמו"ר פ"ב, ד. לקו"ש ח"א ע' 8 ואילך. וש"ב.

(157) לה, א.

(158) תנחומא תשא ט. ועוד.

(159) א, א.

(160) ירמי' לא, לג.

(161) פרש"י ו, ב.

(162) תהלים צ, יו.

(163) פרש"י ט, כג.

(164) נוסף על המבואר לעיל בסעיף ד'.

(165) פסוק כא.

(166) מדרש תהלים עה"פ.

(167) ראה ד"ה באתי לגני דשנת תשי"א

(סה"מ מלוקט ח"א בתחלתו).

(168) ונתנית כח מיוחדת בקביעות שנה זו

שבאחד עשר באדר (שחל בשבת) נעשית

השלימות דשבעה באדר - שהשלימות דאחד עשר

תצוה: „ויקחו אליך שמן זית זך”¹⁷², וכן בהתחלת פרשת תשא (שמתחילין לקרוא במנחת ש"ק פ' תשא) שבה מדובר אודות שמן המשחה¹⁷³ - „מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו”, שזהו עיקר ושלמות הענין ד”כ, כי תשא את ראש בני ישראל”, ע”י המשיחה של „ראש בני ישראל” (משה רבינו, גואל ראשון הוא גואל אחרון) למלך המשיח, שיבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, תיכף ומיד ממש.

172 וראה ויק”ר פל”א, יא: „בזכות ההעלות נר תמיד אתם זוכים להקביל פני נרו של מלך המשיח.”
173 ל, כב ואילך.

עשתי עשר יום נשיא לבני אשר”¹⁶⁹, „מאשר שמנה להמו”¹⁷⁰, „וטובל בשמן רגליו”¹⁷¹ - כמודגש בהתחלת פרשת

נמשכת ומתגלה בשבעת* ימי הבנין (גדרי העולם), שגם בחודש אדר (שמצ”ע הוא למעלה מהעולם (כנ”ל ס”ו ובהערה 88)) נעשית כבר השלימות שבחודש ניסן.

169 נשא ז, עב.

170 ויחי מט, כ.

171 ברכה לג, כד.

(* ולהעיר ע”ד הרמז שמאמר המדרש (שבהערה 23) ע”ד מזלו של חודש אדר הוא בפרשה ז’ פיסקא י”א, וכן „נשיא אחד ליום” שנאמר בחנוכת המשכן בחודש ניסן הוא בפרק ז’ פסוק י”א - דיש לומר, שבזה מרומו שגם בחודש אדר יכולה להיות המשכת וגילוי בחי’ י”א בז’, כמו בחודש ניסן.

לזכות

הוד כבוד קדושת

אדוננו מורנו ורבינו

מלך המשיח שי' לעולם ועד

מתוך חיים נצחיים טובים מתוקים ושמחים

בלי הפסק בינתיים

ויהי רצון שיראה הרבה נחת משלוחיו, תלמידיו,

חסידיו ומכלל ישראל,

וינהיג את כולנו מתוך בריאות הנכונה,

ויעלה תיכף ומי"ד ממ"ש את כל בני שליט"א

קוממיות לארצנו הקדושה בגאולה האמיתית והשלימה,

והעיקר תיכף ומיד ממש

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

